

De gemeente Kockengen en haar veldwachters, 1839 - 1865

K.J. Onderweegs
De la Reystraat 63, 3851 BG Ermelo

In twee voorgaande artikelen zijn de wederwaardigheden van de veldwachters in Kockengen in de perioden 1812 - 1827¹ en 1827 - 1839² beschreven. Thans gaan we verder met de geschiedenis van veldwachter Johannes Bleumink, die 38 jaar lang, van 1827 tot 1865, de orde in Kockengen en omstreken bewaarde.

Tijdens de in dit artikel beschreven periode diende Bleumink twee burgemeesters. In 1837 was O.W. van Geijtenbeek geïnstalleerd als burgemeester van Kockengen; hij bleef in dat ambt tot 1850. In dat jaar werd hij opgevolgd door J.C. de Bruijn, die tot in 1866 Kockengen bestuurde. Beiden waren tegelijkertijd ook gemeentesecretaris.³

Bleumink verbaliseerde koeiendieven

In zijn lange loopbaan als veldwachter van Kockengen maakte Johannes Bleumink heel wat mee. Veel daarvan is vergeten geraakt; over sommige gebeurtenissen vinden we nog wat terug. Zo is bijvoorbeeld in het archief nog een eigenhandig geschreven proces-verbaal⁴ aanwezig (zie Afbeelding 1) over de diefstal van koeien, waarvan het relaas hier in het kort volgt.

Op 11 januari 1839 's avonds om half acht kwam de vrouw van Hendrik Vrolijk bij veldwachter Bleumink op verzoek van Vrolijks assistent, Johannes van Luijn. Laatstgenoemde beheerde de boedel van Pieter Korver en Paulus Ekerschot, die woonden op de boerderij die toen het adres Kockengen Nr. 4 had. Waarom de boedel onder beheer was geplaatst vermeldt het proces-verbaal niet, maar de indruk wordt gewekt dat de eigenaren onbetaalde schulden hadden. Vrouw Vrolijk maakte blijkbaar een zeer verontruste indruk, want samen met haar spoedde Bleumink zich vervolgens naar assessor (= wethouder) Hermanus Sas de Bruyn, terwijl hij onderweg hoorde wat er aan de hand was: er werden koeien ontvreemd in genoemde boerderij. De Bruyn verzocht de veldwachter daarop de zaak te onderzoeken.

Bij de boerderij aangekomen zag Bleumink enige hem onbekende personen, die niet antwoordden op de vraag wat ze daar deden. Hij stuurde Hendrik Vrolijk naar De Bruyn om assistentie te vragen. Vrolijk ontmoette buiten Matthijs van der Voorst, die ook behoorde tot degenen die de bewuste koeien naar een andere plaats wilden brengen. In de woning trof de veldwachter Pieter Korver aan die zei van niets te weten.

Toen Bleumink buiten Ekerschot met een andere man hoorde praten en zag dat hij bezig was een koe los te snijden, liep hij naar het achterste gedeelte van het huis, waar hij Van Luijn met nog drie mannen aantrof. Van Van Luijn hoorde hij dat zij van plan waren de koeien, die tot de boedel behoorden, desnoods met geweld los te snijden. Ekerschot zei dat er vier koeien van een ander bij stonden die daar weg moesten. De veldwachter raadde hun af dat te doen, daar ze niet konden aantonen dat de koeien op naam van iemand anders geregistreerd stonden. Het zou voor hun nare gevolgen hebben als zij roerende goederen aan de boedel onttrokken, omdat de assistent Van Luijn daar gerechtelijk geplaatst was. De assistent legde daarop de koe weer vast. Vervolgens ging de veldwachter naar de achterdeur, waarbij hij een man opzij moest duwen om erdoor te kunnen.

Hierop waarschuwde Bleumink de pachter van de nabij gelegen tol, Lucas Griffioen, en gaf hem opdracht om het tolhek te sluiten dat onder normale omstandigheden 's avonds en 's nachts open stond. Desondanks dreef Ekerschot met andere mannen enige koeien tussen de paal en het water van de Bijleveld door, waarbij de paal stukging.

Het proces-verbaal zal wel gevolgen hebben gehad en de daders zullen hun straf niet zijn ontlopen.

Proces Verbaal

In den Jaaren Eenduisend Acht hondert Negenendertig den Elfden
 Januarij des Jaars om half acht waren benikt Johannis Bleumink
 Gestaticoneind te Roekengen N 15 geroepen door dinstuysvrouw van
 Hendrick Vralijk woonachtig te Roekengenten verzoek van den
 Afsittend Johannes van Leijn gestelt in den beedel van Pieter Korrer
 en Paulus Ekenschot mede woonachtig te Roekengen N 15 ik heb ik on
 udelijk met voorname Huysvrouw begoren naar de Heer H S de Brou
 Afsedoor dezer Gemeente terwijl bovengenoemde vrouw mijn siekheerde
 dat er in voorname woning van Pieter Korrer en Paulus Ekenschot
 iets van de hand moet zijn daar op heeft de Heer H S de Brou
 mijn gezonde om die zaak te ondersoeken terwijl ik mijn twee weder
 naar de bovengenoemde woning heb begoren en aldaer gekomen zijn
 enige persone heb gezien welke ik gevraagd heb wat zy daar mocht
 doen daar op geantwoord hebben de ontjange heb ik dadelijk de
 bovengenoemde Hendrick Vralijk gezonde naar de Heer H S de Brou
 om Absentie toen heeft Hendrick Vralijk een Perdoon ontmaet
 wien hem bekend was en wiens naam Matthias van der Voort was
 en die ook by die genen hoorde die kwamen om de koejen naar
 Elders te overvoeren toen ben ik voorname woning inge
 treden en aldaer aanden ingang om de hoek der dezer
 voorname Pieter Korrer ontmaet terwijl ik in het voorste
 yelubte des woenings geen licht gewaar went heb ik voorname
 Pieter Korrer gevraagd of die ook iets van de zaak wist

Afb. 1. Gedeelte van het door Johannes Bleumink geschreven proces-verbaal betreffende de koeiendienven.

Ministeriële bezorgdheid over de kleine criminaliteit

Veel zorgen had de overheid over de bedelarij en landloperij.⁵ De Staatsraad, Gouverneur der provincie Utrecht vestigde op 12 september 1842 de aandacht van het gemeentebestuur op het tegengaan van bedelarij en landloperij in de provincie. Ook was volgens hem waakzaamheid geboden op rondreizende vreemdelingen, die zonder vergunning met orgels, poppen, inkt en snuisterijen de kost probeerden te verdienen.

De onveiligheid op het platteland werd evenwel steeds groter. De pas-benoemde Minister van Justitie, D. Donker Curtius, zond op 10 januari 1849 aan alle rechtscolleges, gemeentebesturen en ambtenaren van politie zelfs een oproep tot bescherming van de ingezetenen en hun eigendommen.⁶ Ook in 1851 werd door de toenmalige Minister van Justitie, Nedermeijer van Rosenthal, een dergelijk schrijven aan alle gemeentebesturen gezonden.⁷

Alle gemeentebesturen moesten jaarlijks twee staten indienen bij de minister, één met de "maatregelen, genomen ter voorkoming van Aanranding van de regten van den Staat, en van die van Personen en Eigendommen" en één met het "getal en den aard der Aanrandingen van Personen en Eigendommen".⁸

Uit de staten over 1851 lezen wij dat de gemeente Kockengen toen 689 inwoners telde, en dat de bewaking overdag was toevertrouwd aan de veldwachter en 's nachts aan de nachtwacht. In dat hele jaar viel kennelijk alleen maar te melden dat er "32 personen naar hunne woonplaatsen [waren] voortgeholpen". Geen mishandeling, belediging, inbraak, zakkenrollerij, of oplichting.⁹

Die nachtwacht was Bart Jansen, die in 1827 was aangesteld op een tractement van f25,- per jaar.¹⁰ Daarnaast kreeg hij f110,- per jaar aan bijdragen van de ingezetenen. In 1851 was hij 67 jaar. Volgens de Staat van het Politiewezen van 1858 was hij toen nog bekwaam genoeg en deed hij zijn dienst zeer nauwgezet.¹⁰

De politie en de Gemeentewet 1851

Voor de gemeenten en het politiewezen was 1851 een belangrijk jaar. De "Gemeentewet 1851" kwam tot stand, waarbij onder andere enige hoofdzaken met betrekking tot de gemeentepolitie werden geregeld:¹¹

Art. 190. De commissarissen en dienaren van politie of veldwachters, tevens aan de algemene of Rijkspolitie, onder het daarmede belast gezag, dienstbaar, staan, zoveel de gemeentepolitie betreft, onder de bevelen van de Burgemeester.

De gemeentepolitie rust op de plaatselijke verordeningen en bevelen, die, tengevolge dezer wet, in het huishoudelijk belang der gemeenten zijn gegeven.

Art. 191. De Commissaris van politie wordt door Ons benoemd, geschorst en ontslagen. Zijn bezoldiging wordt, de raad en Gedeputeerde Staten gehoord, door Ons geregeld. De dienaren van politie worden, op voordracht van de Commissaris, aangesteld en ontslagen door de Burgemeester, die, in overleg met de Commissaris, hun de nodige ambtsinstructie geeft. Een en ander geschiedt in de gemeenten, waar geen Commissaris van politie is, door de Burgemeester alleen. De veldwachters worden, in overleg met de Burgemeester, door Onze Commissaris in de provincie, die hun instructie, in overeenstemming met de algemene verordeningen vaststelt, benoemd en ontslagen.

Door de invoering van de Gemeentewet 1851 verdween het toezicht op de politie van de procureurs-generaal bij de provinciale gerechtshoven.¹²

Instelling van de rijksveldwacht

Het Koninklijk Besluit van 17 december 1851 bevatte nadere bepalingen omtrent het beheer en het beleid der algemene of rijkspolitie (het werd sedertdien het Rijkspolitiebesluit van 1851 genoemd).¹² De veldwachter was namelijk alleen bevoegd proces-verbaal op te maken volgens de plaatselijke verordeningen. Dat gaf problemen bij zaken die de gemeentegrens overschreden.

In die situatie kwam verandering toen bij Koninklijk Besluit van 17 januari 1854 de Minister van Justitie werd gemachtigd om "commissiën van rijksveldwachter" (= machtigingsbrieven) uit te reiken aan ambtenaren, die vanwege hun gewone werkkring daartoe het meest geschikt waren.¹³ Zij konden voortaan als onbezoldigd rijksveldwachter worden aangesteld. Niet alleen veldwachters, maar ook jachtopzieners, boswachters, gemeenteontvangers en deurwaarders konden zo'n "commissie" krijgen, waardoor zij ook bevoegd waren om op te treden in geval van overtreding van de landelijke wetten, zoals het Wetboek van Strafrecht en andere bijzondere wetten.

Op 11 november 1856 werd besloten een afzonderlijk burgerlijk politiekorps op te richten, het Korps Rijksveldwacht.¹³ Pas op 1 januari 1858 trad dit Koninklijk Besluit in werking. Volgens dit besluit werd de "dienst van gerechtsdienaar, van Rijksveldwachter en van bezoldigd opziener der jacht en visserij" verenigd in de rijksveldwacht. Zij werden voornamelijk op het plat-

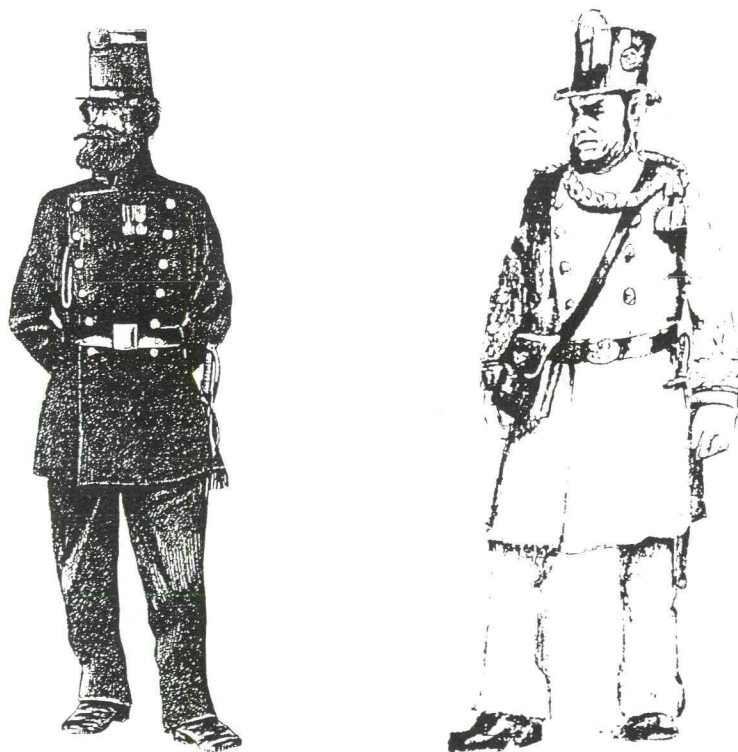
teland gestationeerd en deden naast de gemeenteveldwachter dienst. Kockengen lijkt echter tot in de 20ste eeuw te hebben moeten wachten op een aldaar gestationeerde rijksveldwachter.

De Minister van Justitie bepaalde op 12 januari 1858 dat de brigade der rijksveldwacht in Breukelen zou worden gevestigd.¹⁴ Standplaatsen der rijksveldwachters zouden Loenen, Breukelen, Mijdrecht, Abcoude, Maarsen, Harmelen, Blauwkapel, Vleuten en Maartensdijk zijn. Al heel snel, op 28 september 1858, werd dat echter gewijzigd: brigades zouden in Loenen (standplaatsen Loenen, Breukelen, Mijdrecht en Abcoude) en Maarssen (standplaatsen Maarssen, Harmelen, Blauwkapel, Vleuten en Maartensdijk) worden gevestigd.¹⁵ In Loenen en Maarssen waren namelijk kantongerechten.

Als verdere bijzonderheid kan worden vermeld dat de gemeenteveldwachter alleen bevoegd bleef binnen de grenzen van zijn gemeente, maar dat de rijksveldwachter in het hele land bevoegd en dus inzetbaar was.

Bleumink op zijn 65ste nog niet met pensioen

Als antwoord op een brief van de Commissaris des Konings van 17 augustus 1854 omtrent het functioneren van de veldwachters in de gemeenten in de provincie Utrecht, schreef burgemeester J.C. de Bruijn hem het volgende:¹⁶ De gemeenteveldwachter Johannes Bleumink is, "in weerwil van den leeftijd van 65 jaren, nog geheel vrij van zoodanige gebreken, tengevolge waarvan hij wegens infirmiteit finaal ongeschikt te achten zoude zijn, of-

Afb. 2 (links). Het uniform van een veldwachter, zoals dat er in 1855 vermoedelijk uitzag.

Afb. 3 (rechts). Het uniform van een rijksveldwachter uit 1860.

schoon hij aan den anderen kant niet meer tot die krachtvollen en vluggen behoort, die tegen alle voorkomende politie gevallen bestand zijn", en daarom zou eerder aan vervangen dan aan voortzetten van het dienstverband moeten worden gedacht. Gezien echter Bleuminks lage jaarsalaris, zijn functioneren als bode en het genot van andere emolumenten zou zijn vervanger een hoger salaris moeten ontvangen en bovendien kleedgeld van de gemeente moeten krijgen. Tevens zou het niet meer dan menselijk en billijk zijn Bleumink een pensioentje uit de gemeentekas uit te keren. De plaatselijke middelen zouden dit alles echter niet kunnen opbrengen, daar de gemeente al een schuldenlast van f5000,- had, waardoor zelfs de normale uitgaven al problemen opleverden. De burgemeester stelde dan ook voor om de veldwachter voorlopig in functie te laten; hem, indien nodig, een geschikte assistent te geven; en gedurende het winterseizoen van de dienst der hulpmarechaussee gebruik te maken.

Kennelijk was de Commissaris het met deze voorstellen eens, want veldwachter J. Bleumink bleef op zijn post en de hulpmarechaussee¹⁷ bewaakte in de wintermaanden ook het grondgebied van de gemeente Kockengen.

Bij het doornemen van de Brievenboeken zie je dat de veldwachter vele processen-verbaal bij de burgemeester inleverde, die deze in zijn hoedanigheid van hulpofficier van Justitie met een begeleidend schrijven aan de Officier van Justitie te Maarssen zond. Soms verzocht hij de Officier om een strenge veroordeling.

Dat deed hij bijvoorbeeld in het geval van straatschenderij en baldadigheden die door een jongeman in Kockengen waren gepleegd.¹⁸ Een strenge straf zou anderen wellicht goed afschrikken; hij achtte een gevangenisstraf het meest geschikt omdat jongelui toch geen geldboete zouden kunnen betalen. Aldus een begeleidend briefje van 8 januari 1858 aan de Officier van Justitie.

Dat de positie van de veldwachter niet rooskleurig was in die tijd illustreert een schrijven van Gedeputeerde Staten van Utrecht aan de burgemeester.¹⁹ Zij achtten een jaarsalaris van f300 met gratis bovenkleding redelijk als beloning voor een goede veldwachter. Aangezien zij zich realiseerden dat de geldmiddelen van de gemeente Kockengen dit niet toelieten, verzochten zij de burgemeester dit bedrag bij de begroting van 1859 toch ten minste op f200,- te stellen. Een rijksveldwachter verdiende al f350,- per jaar. Volgens een kostenstaat der gemeentelijke politie in Kockengen uit 1857 bedroeg het salaris van veldwachter Bleumink toen f150,-.²⁰ Er was dus een groot verschil in beide tractementen. Daar Bleumink ook nog gemeentebode en polderbode was ontving hij daarvoor nog wel een extra vergoeding.

Streng optreden van de rijksveldwachter

Een circulaire van de Commissaris des Konings met het verzoek een onderzoek te doen naar het functioneren van de rijksveldwachter werd door de burgemeester beantwoord.²¹ Naar zijn mening was het wenselijk de gemeenten die onder de hoede van de brigade vielen veelvuldiger te bewaken, ter voorkoming van bedelarij en overlast van landlopers. Bij ontbreken van de diensten van de hulpmarechaussee zouden nachtelijke of avondronden voor de bewoners een groot gerief zijn. Tot slot vond hij dat bij het toezicht op de naleving van voorschriften en verordeningen te streng werd opgetreden en dat het niet juist was dat zonder enige voorafgaande waarschuwing proces-verbaal werd opgemaakt.

De rijksveldwachter trad dus zeer streng op, hetgeen niet bevorderlijk was voor de sfeer op het platteland.

Bleumink tevens veldwachter van Laag Nieuwkoop

Veldwachter J. Bleumink werd op 5 mei 1859 tevens benoemd tot onbezoldigd veldwachter van Laag Nieuwkoop en op 19 mei 1859 door de kantonrechter te Maarssen als zodanig beëdigd.²²

In de jaren die daarop volgden werd steeds op de staat van het politiewezen omtrent Bleumink aangetekend: "deze persoon is, niettegenstaande zijn gevorderden leeftijd nog vrij van lichaamsgebreken en geniet ene goede gezondheid; hij is alzoo voor de dienst in eene landelijke gemeente als deze niet ongeschikt te noemen, wordende die dienst dan ook door hem, zoo veel in hem is goed waargenomen." Als opmerking werd daarbij geschreven dat het gezien de verplichting tot pensioen financieel bezwaarlijk voor de gemeente zou zijn hem te vervangen.¹⁰ Het bovenstaande werd in een brief d.d. 19 maart 1862 aan de Commissaris des Konings nog eens benadrukt.²³

De veldwachter was ook op 75-jarige leeftijd nog actief, getuige een proces-verbaal uit 1864 tegen Willem Ekelschot.²⁴ Aan Ekelschot was reeds eerder een vergunning tot het houden van een verloting geweigerd in verband met de ongeregeldheden en drinkpartijen waarmee zo'n verloting gepaard ging. Toch organiseerde hij weer een verloting, en staakte deze niet, ondanks een daartoe strekkend bevel van rijksveldwachter F. van Hoenderdaal, die toen samen met J. Bleumink proces-verbaal opmaakte. De burgemeester verzocht de Officier van Justitie in een begeleidend schrijven om Ekelschot een flinke straf te geven.

In het vorige artikel is vermeld dat Bleumink kort na zijn aanstelling als veldwachter ook deurwaarder der plaatselijke belastingen werd. Die combinatie is gedurende zijn hele ambtelijke loopbaan blijven bestaan.

Uit een brief uit 1865, van de burgemeester aan de Ontvanger der Registratuur te Maarssen, blijkt dat Bleumink toen nog steeds zowel ambtenaar van gemeentepolitie als van de plaatselijke belastingen was, en in die laatste hoedanigheid ook deurwaardersbevoegdheden had met betrekking tot het incasseren van boetes en juridische kosten in de gemeenten Kockengen en Laag Nieuwkoop, en in de waterschappen Kockengen en Spengen.²⁵

Feestelijke herdenking van de slag bij Waterloo

Op 4 mei 1865 verzocht de Commissaris des Konings op te geven wie aan de krijgsverrichtingen van 1813 - 1815 hadden deelgenomen en hen uit te nodigen een feestelijke reunie op 25 juni 1865 te Leiden bij te wonen.²⁶ Burgemeester De Bruijn meldde Bleumink aan, hoewel deze eerst te kennen had gegeven niet te willen deelnemen. Hij had dat, zo bleek achteraf, gezegd omdat hij de reiskosten niet kon betalen.²⁷ Kennelijk heeft de burgemeester dit bezwaar voor hem weggenomen. Het zou voor de veldwachter een grootse dag worden, want ter herinnering aan deze veldtochten had de Koning een erekruis ingesteld dat met een bijbehorend certificaat aan de deelnemers en de verhinderde oud-strijders werd uitgereikt (zie Afbeelding 4).^{28,29}

Bleumink met pensioen

Op 23 november 1865 vroeg de burgemeester bij de Commissaris voor veldwachter J. Bleumink, inmiddels 76 jaar oud, ontslag aan.³⁰ Hij zou moeten worden vervangen door een jongere persoon. Tevens had hij het voornemen te bevorderen dat Bleumink een jaarlijks pensioen zou krijgen. Als zijn opvolger droeg hij H. van der Veen uit Enkhuizen voor, die als eerste op de lijst van kandidaten stond vermeld. Deze had als reden voor een gewenste andere functie opgegeven dat zijn gezin in Enkhuizen voortdurend te kampen had met de "Noord Hollandsche koortsen" en dus naar een gezondere omgeving uitkeek.

Afb. 4. Het aan Johannes Bleumink in 1865 uitgereikte erekruis.

Per 1 januari 1866 werd Johannes Bleumink eervol ontslagen als veldwachter van de gemeenten Kockengen en Laag Nieuwkoop en kon hij na 38 jaar trouwe dienst van een welverdiende rust genieten.

Noten

- 1 K.J. Onderweegs, 1992. De gemeente Kockengen en haar veldwachters, 1812 - 1827. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 7, nr. 2, blz. 104 - 111.
- 2 K.J. Onderweegs, 1992. De gemeente Kockengen en haar veldwachters, 1827 - 1839. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 7, nr. 4, blz. 210 - 217.
- 3 J.C. Jongeneel, 1959. Grepen uit de Geschiedenis van de Gemeente Kockengen. N. Samsom, Alphen aan den Rijn, 3e druk (1980, bewerkt door G.F.W. Herengreen), 135 blz., in het bijzonder blz. 50, 52, 130.
- 4 Archief Gemeente Kockengen (Gemeentehuis te Breukelen). Ingekomen Stukken 1836 t/m 1840. Daarin: 1839, Proces-Verbaale, d.d. 7 januari 1839.
- 5 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1841 t/m 1845. Daarin: 1842, Nr. 1 AZ, Circulaire van de Gouverneur, d.d. 12 september 1842.
- 6 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1846 t/m 1851. Daarin: 1849, Nr. 51, Circulaire van de Minister van Justitie, d.d. 10 januari 1849.
- 7 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1851 t/m 1855. Daarin: 1851, Nr. 95, Circulaire van de Minister van Justitie, d.d. 5 april 1851.
- 8 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1851 t/m 1855. Daarin: 1851, Nr. 100, Circulaire van de Minister van Justitie, d.d. 21 juni 1851, met als bijlagen twee staten die jaarlijks moesten worden ingevuld.
- 9 Archief Gemeente Kockengen. Staat aanwijzende de maatregelen, genomen ter voorkoming van Aanranding van de regten van den Staat, en van die Personen en Eigendommen van 1°. Januarij 1851, tot ultimo December 1851.
- 10 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1856 t/m 1860. Staat van het Policie-wezen in de gemeente Kockengen, d.d. 20 december 1858.
- 11 C. Barends, Th.H.G.A. van Weesberg en H.M. Pijls (Bewerkers), 1906. Stapel en De Koning's Leerboek voor Politie. J.B. van den Brink & Co., Lochem, Deel I, blz. 14 - 15.
- 12 Barends et al., 1906, blz. 16.

- 13 Barends et al., 1906, blz. 18.
- 14 Algemeen Politieblad 1858 (Universiteitsbibliotheek te Utrecht). Dispositie van den Minister van Justitie, van den 12den Januarij 1858; no. 201, houdende regeling der standplaatsen van den rijks-veldwachters.
- 15 Algemeen Politieblad 1858. Dispositie van den Minister van Justitie, van den 28sten September 1858; no. 124, houdende wijziging in de standplaatsen van de rijks-veldwachters in het arrondissement Utrecht.
- 16 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 7 januari 1852 t/m 30 december 1854. Daarin: 1854, Nr. 171/51, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings, d.d. 25 oktober 1854.
- 17 K.J. Onderweegs, 1991. De hulpmarechaussee. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 6, nr. 2, blz. 91 - 98.
- 18 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 2 november 1857 t/m 8 april 1861. Daarin: 1858, Nr. 4/6, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Ambtenaar a.h. Kantongeregt te Maarssen omtrent proces-verbaal, d.d. 8 januari 1858.
- 19 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1856 t/m 1860. Daarin: 1858, Nr. 40, brief van de Gedeputeerde Staten van Utrecht omtrent de veldwachters, d.d. 10 april 1858.
- 20 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1856 t/m 1860. Staat van Kosten der Gemeentelijke Politie, d.d. 2 april 1857.
- 21 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 2 november 1857 t/m 8 april 1861. Daarin: 1858, Nr. 173/284, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings omtrent de politie (rijksveldwacht), d.d. 6 november 1858.
- 22 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 2 november 1857 t/m 8 april 1861. Daarin: 1859, Nr. 82/145, brief van de burgemeester van Kockengen aan de kantonrechter te Maarssen omtrent de politie-beëdiging van de onbezoldigde veldwachter, d.d. 16 mei 1859.
- 23 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 9 april 1861 t/m 31 augustus 1865. Daarin: 1862, Nr. 42/8, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings, d.d. 19 maart 1862.
- 24 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 9 april 1861 t/m 31 augustus 1865. Daarin: 1864, Nr. 178/290, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Ambtenaar a.h. Kantongeregt te Maarssen omtrent proces-verbaal W. Ekelschot, d.d. 13 december 1864. Het wekte mijn verbazing hier de familienaam Ekelschot tegen te komen, terwijl in het proces-verbaal over het weghalen van koeien, besproken in het begin van dit artikel, van een Paulus Ekerschot sprake was. Vergelijking van de beide documenten laat echter geen twijfel bestaan dat de vierde letter in de naam daarin verschillend gespeld is.
- 25 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 9 april 1861 t/m 31 augustus 1865. Daarin: 1864, Nr. 4/6, brief van de burgemeester van Kockengen aan de ontvanger der registr. te Maarssen, d.d. 4 januari 1865.
- 26 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 9 april 1861 t/m 31 augustus 1865. Daarin: 1865, Nr. 84/133, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings omtrent Waterloo-feest, d.d. 13 mei 1865.
- 27 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 9 april 1861 t/m 31 augustus 1865. Daarin: 1865, Nr. 85/133, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings omtrent Waterloo-feest, d.d. 16 mei 1865.
- 28 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1865 t/m 1867. Daarin: 1865, Nr. 1 AZ, brief van de Commissaris des Konings aan de burgemeester van Kockengen omtrent feestviering te Leiden, d.d. 17 juni 1865.
- 29 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1865 t/m 1867. Daarin: 1865, Nr. 7.P, brief van de Minister van Oorlog, d.d. 26 juli 1865.
- 30 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 6 september 1865 t/m 7 juni 1869. Daarin: 1865, Nr. 172/328, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings omtrent politie; voordracht tot ontslag en benoeming, d.d. 23 november 1865.